

Raadsbrief 2018

Gemeente Meppel

12 december 2018

Raadsbrief 2018

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Meppel
Postbus 501
7940 AM MEPPEL

Groningen, 12 december 2018

Kenmerk: RHB/TvdW/DC/1038040/019

Geachte raad,

In het kader van de aan ons verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening 2018 van de gemeente Meppel brengen wij u met deze managementletter verslag uit over onze bevindingen naar aanleiding van onze interim-controle.

Voor een nadere omschrijving van onze opdracht, de reikwijdte en aanpak van onze controle en overige afspraken verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging.

In deze rapportage richten wij ons met name op mogelijke verbeterpunten in de bedrijfsvoering en de processen die wij hebben onderzocht in het kader van de controle van de jaarrekening en onze nulmeting. Dit heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de interne beheersing en het zelf controlerend vermogen van uw organisatie.

Wij vertrouwen erop u met deze managementletter naar aanleiding van onze interim-controle 2018 van dienst te zijn geweest. Wij willen de organisatie bedanken voor de prettige samenwerking en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Hoogachtend,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. drs. R.H. (Rob) Bouman RA

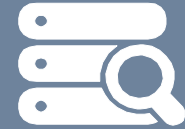
Inhoudsopgave

1. Dashboard interim-controle 2018

2. Actualiteiten BBV, VIC en
aandachtspunten jaarrekening 2018

3. Bevinding significante processen

4. Informatiebeveiliging

Bijlagen

1. Dashboard interim-controle 2018

Uw interne beheersing	IT-beheersing	Effectiviteit processen																																																												
- In het kader van onze controle hebben wij de effectiviteit van relevante processen beoordeeld (zie overzicht hiernaast). - Wij kunnen niet altijd steunen op de interne beheersing in de processen (inclusief IT). Onze controle is derhalve vooral gegevensgericht en achteraf. - Voor de gedetailleerde procesbevindingen verwijzen wij naar bijlage A van deze managementletter. In 2018 hebben we, exclusief de IT, 7 detail bevindingen en vorig jaar 11. - Daarmee is er enige voortgang gerealiseerd. De belangrijkste bevindingen liggen in lijn met de bevindingen uit de managementletter 2017.	- Wij hebben de IT-beheersingsmaatregelen beoordeeld voor Key2Financiën en Suite voor het Sociale Domein, nadat wij de IT in januari ook besproken hebben. - In paragraaf 4.3 en 4.4 hebben wij de samenvatting per geïdentificeerde beheersingsmaatregel opgenomen waarin wij aangeven in hoeverre deze toereikend zijn voor onderbouwing van onze controledoelstellingen. - Omdat de IT General Controls K2F en Suite Sociaal Domein (vooralsnog) niet traceerbaar hebben gewerkt kunnen wij hier niet op steunen.	<table><tr><th></th><th>Opzet & bestaan AO/IB</th><th>Werking AO/IB</th><th>ITGC's</th><th>VIC</th></tr><tr><td>Planning & Control</td><td>✓</td><td>✓</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td></tr><tr><td>Inkoopproces / Aanbestedingen</td><td>○</td><td>○</td><td>✗</td><td>✓</td></tr><tr><td>Personeel proces</td><td>○</td><td>○</td><td>✗</td><td>✓</td></tr><tr><td>Sociaal domein</td><td>○</td><td>○</td><td>✗</td><td>✓</td></tr><tr><td>Participatieproces</td><td>✓</td><td>○</td><td>✗</td><td>✓</td></tr><tr><td>Subsidieproces</td><td>✓</td><td>○</td><td>n.v.t.</td><td>✓</td></tr><tr><td>Gemeentelijke belastingen</td><td>✓</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td>✓</td></tr><tr><td>Verhuuropbrengsten</td><td>○</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td>✓</td></tr><tr><td>Parkeeropbrengsten</td><td>✓</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td>✓</td></tr><tr><td>Verbonden partijen</td><td>○</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td></tr><tr><td>IT omgeving</td><td>○</td><td>✗</td><td>n.v.t.</td><td>n.v.t.</td></tr></table>		Opzet & bestaan AO/IB	Werking AO/IB	ITGC's	VIC	Planning & Control	✓	✓	n.v.t.	n.v.t.	Inkoopproces / Aanbestedingen	○	○	✗	✓	Personeel proces	○	○	✗	✓	Sociaal domein	○	○	✗	✓	Participatieproces	✓	○	✗	✓	Subsidieproces	✓	○	n.v.t.	✓	Gemeentelijke belastingen	✓	n.v.t.	n.v.t.	✓	Verhuuropbrengsten	○	n.v.t.	n.v.t.	✓	Parkeeropbrengsten	✓	n.v.t.	n.v.t.	✓	Verbonden partijen	○	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	IT omgeving	○	✗	n.v.t.	n.v.t.
	Opzet & bestaan AO/IB	Werking AO/IB	ITGC's	VIC																																																										
Planning & Control	✓	✓	n.v.t.	n.v.t.																																																										
Inkoopproces / Aanbestedingen	○	○	✗	✓																																																										
Personeel proces	○	○	✗	✓																																																										
Sociaal domein	○	○	✗	✓																																																										
Participatieproces	✓	○	✗	✓																																																										
Subsidieproces	✓	○	n.v.t.	✓																																																										
Gemeentelijke belastingen	✓	n.v.t.	n.v.t.	✓																																																										
Verhuuropbrengsten	○	n.v.t.	n.v.t.	✓																																																										
Parkeeropbrengsten	✓	n.v.t.	n.v.t.	✓																																																										
Verbonden partijen	○	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.																																																										
IT omgeving	○	✗	n.v.t.	n.v.t.																																																										
Verbijzonderde Interne Controle (VIC)	Aandachtspunten jaarrekeningcontrole	Detailbevindingen (zie bijlage A)																																																												
- De samenwerking met de VIC is verder verbeterd. De interne controle wordt gedegen uitgevoerd en de procesbeschrijvingen en onderliggende documentatie goed gedocumenteerd. - Meppel werkt voor de VIC samen met 4 andere gemeenten ('high five'), om op termijn zo veel als mogelijk te kunnen voldoen aan de zogenaamde COS 610. - Op de zgn. factsheets in deze managementletter is aangegeven welke aanvullende werkzaamheden nog moeten worden uitgevoerd. Graag spreken wij af welke zaken primair door de VIC, en welke door ons worden opgepakt.	- De gemeente Meppel heeft, kijkend naar de balans totaal, nog steeds een forse voorraad grondexploitatie op de balans. Dit blijft een belangrijk aandachtspunt ook in relatie tot de financiële positie. - Wij verzoek de gemeente nader onderzoek te doen naar een voorziening voor grafrechten en achterstallig onderhoud. - In ons accountantsverslag 2017 hebben wij gerapporteerd over het verschil in het resultaat van het sociaal domein. - Vpb-positie grondbedrijf dient geconcretiseerd te worden middels position paper.																																																													

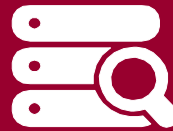
2. Ontwikkelingen & Aandachtspunten jaarrekening 2018

2.1 Actuele Ontwikkelingen BBV

2.2 Verbijzonderde Interne Controle

2.3 Aandachtspunten voor de jaarrekening

2.1 Actualiteiten BBV (1)

3 stellige uitspraken inzake rente

BBV-actualiteiten

De wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording van gemeenten en provincies (BBV) lijken dit jaar beperkt. Wij lichten ter voorbereiding op het jaarrekeningtraject 2018 hieronder enkel zaken kort toe.

Notitie rente

De bepalingen en richtlijnen van deze notitie treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2018. De notitie bevat drie stellige uitspraken:

- Het aantrekken en verstrekken van een lening betreft een treasury-activiteit. De met deze activiteit gepaarde rentelasten en rentebaten behoren op het taakveld Treasury. Indien een lening specifiek is aangetrokken voor een project of (door)verstrekking (één op één doorlening), is sprake van projectfinanciering.
- Als er wel een rentevergoeding over het eigen vermogen en/of de voorzieningen wordt berekend, dan is deze vergoeding maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de (bruto) externe rentelasten over het totaal van de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen.
- De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in Euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage. Het bij de begroting (voor)gecalculeerde omslagrentepercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond. Indien de werkelijke rentelasten in Euro's die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast afwijken van de rentelasten in Euro's die op basis van de voorgecalculeerde renteomslag aan de taakvelden zijn toegerekend, dan kan de gemeente besluiten tot correctie. Correctie is verplicht gesteld indien deze afwijking groter is dan 25%.

De commissie BBV adviseert het renteschema uit deze notitie in de paragraaf financiering van de begroting en jaarstukken op te nemen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Afkoopbedragen grafrechten (V&A 2015.40 en 2017.150)

Graag attenderen wij u op de wet- en regelgeving rondom de afkoopbedragen inzake grafrechten. De ontvangen (afkoop)bedragen voor het grafonderhoud worden als bijdragen van derden beschouwd voor een al dan niet kostendekkende jaarlijkse dienstverlening. De ontvangen afkoopbedragen worden opgenomen in een voorziening ex artikel 44-2 BBV. De ontvangen afkoopsommen vormen een verplichting aan degene die de afkoopsom heeft betaald en zal door de gemeente aan het onderhoud van de betreffende graven moeten worden besteed. Derhalve is het vormen van een voorziening verplicht (BBV art. 44 lid 2). Het gaat hier om van derden verkregen middelen met een specifieke bestedingsplicht. Wij vragen u om voorafgaand aan het opstellen van de jaarrekening 2018 te inventariseren of deze situatie bij uw gemeente van toepassing is.

Afkoopsommen
grafrechten opnemen als
zogenaamde voorziening
voor middelen ontvangen
van derden (art. 44 lid 2)

2.1 Actualiteiten BBV (2)

Notitie MVA doet stellige uitspraken t.a.v. achterstallig onderhoud en recente beheersplannen	Notitie Materiële vaste activa en asset management Onderstaande bepalingen en richtlijnen zijn een aanscherping ten opzichte van eerder gepubliceerde notities en treden in werking met ingang van het begrotingsjaar 2019. Vooruitlopend hierop willen wij de wijzigingen alvast toelichten: ▪ Hersteltermijn achterstallig onderhoud: in geval van achterstallig onderhoud, waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties, wordt er op basis van artikel 44 lid 1a BBV een voorziening gevormd. Wanneer een gemeente over onvoldoende middelen beschikt om een voorziening te vormen, wordt het achterstallig onderhoud, daadwerkelijk en financieel, binnen een termijn van maximaal vier jaar ingelopen. ▪ Recent beheerplan: een beheerplan dient recent te zijn. Onder een recent beheerplan verstaan van maximaal vijf jaar oud ten opzichte van het verslagleggingsjaar. Deze vijf jaar dient te worden gehanteerd als richttermijn waar gemotiveerd van kan worden afgeweken. Een gemotiveerde afwijking houdt in dat deze motivatie is geautoriseerd door de raad en verantwoord is in de paragraaf ‘Onderhoud kapitaalgoederen’ van de begroting en de jaarstukken. Tussentijdse bijstelling van het beheerplan binnen de vijf jaar is verplicht, indien een belangrijke afwijking is opgetreden in de staat van het onderhoud.
Relatie notitie MVA en asset management	Met bovengenoemde notitie MVA komt meer nadruk te liggen op achterstallig onderhoud en de beheersplannen met betrekking tot de gemeentelijke activa (ofwel assets). In dit kader wordt de noodzaak van een adequaat asset management (nog) zichtbaarder. Onder asset management wordt verstaan “de systematische en gecoördineerde activiteiten waarmee een organisatie haar bedrijfsmiddelen optimaal beheert (vanaf de investering) en prestaties, risico’s en kosten over de levensduur volgt met als doel een optimale bijdrage te leveren aan de strategie van de organisatie”.
Provincie wijst ook op achterstallig onderhoud	In de begrotingsbrief 2018 van de Provincie Drenthe wordt eveneens aandacht gevraagd voor het achterstallig onderhoud en het tekort aan middelen in relatie tot het wegenbeheerplan 2014 -2018. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen van de conceptbegroting 2019 wordt nog steeds gesproken over achterstallig onderhoud.
Vraag: op welke wijze is asset management georganiseerd?	Dit leidt, naast de vraag waar/in hoeverre de gemeente opvolging geeft aan de notitie MVA, ook tot de vraag hoe het asset management is georganiseerd voor de (belangrijkste) assets van de gemeente. Asset management en het beheer en onderhoud van activa heeft tot dusver voor ons als accountant geen of beperkte aandacht in de controle gekregen, omdat volgens de BBV onderhoudslasten mogen worden afgedekt in de begroting en niet persé hoeven te worden voorzien in de jaarrekening van de gemeenten. Om die reden is de controle van de volledigheid van de onderhoudsvoorziening (of geactiveerd onderhoud volgens de componentenmethode) en het beheer van activa geen specifiek onderdeel in onze controle, terwijl er wel grote financiële stromen mee gemoeid zijn (zowel investeringen als onderhoudsuitgaven). De provincie houdt toezicht op de begroting en beheersplannen.

2.1 Actualiteiten BBV (3)

Relevante vragen n.a.v.
notitie MVA en asset
management

Position Paper inzake
analyse assets
noodzakelijk

Notitie Materiële vaste activa en asset management (vervolg)

Mede naar aanleiding van de ontwikkelingen in de BBV, hebben wij kennis genomen van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in de begroting 2019 en verzoeken wij de gemeente een analyse op hoofdlijnen op te stellen over de wijze waarop het assetmanagement is geregeld ten aanzien de hoofdcategorieën van de gemeentelijke bezittingen. Op basis van de jaarrekening 2017 betreft dit dan met namen woonruimten, bedrijfsgebouwen, grond- weg- en waterbouwkundige werken, vervoermiddelen en machines/installaties.

Belangrijke vragen vanuit het perspectief van assetmanagement en de notitie MVA betreffen:

- Zijn alle wezenlijke activa / assets geregistreerd in een activaregister, ook die eventueel off balance staan, geen boekwaarde meer hebben, in het verleden niet geactiveerd zijn en/of weinig/geen boekwaarde meer hebben? In hoeverre zijn inventarisaties hiervan actueel?
- Bestaan er t.a.v. deze assets actuele beheersplannen? Zo ja, van welk jaar dateren die, hoe worden die geactualiseerd en met welke frequentie?
- Leiden de beheersplannen tot een (materieel) goede inschatting van de lasten in de jaarrekening en/of begroting en wordt dit intern gemonitord?
- Hoe zijn deze inschattingen financieel verwerkt/gedekt?
- Zijn er adequate voorzieningen getroffen voor achterstallig onderhoud, dan wel zijn de onderhoudskosten adequaat afgedekt in meerjarenperspectief?
- Zitten hier mogelijk nog (significant) risico's en mogelijke tekorten in?

Wij adviseren/verzoeken de gemeente Meppel een goede analyse (position paper) te maken ter onderbouwing van de jaarrekening, zowel t.a.v. een eventuele voorziening achterstallig onderhoud als t.b.v. de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

2.2 Verbijzonderde Interne Controle (1/4)

Met ingang van verslagjaar 2021 moet het college een (onderbouwde) mededeling doen omtrent rechtmatig handelen

Mededeling door college vraagt om aanscherpingen in de interne beheersing t.a.v. rechtmatigheid

Vernieuwing accountantscontrole - rechtmatigheidsverklaring college

In het VNG-rapport 'Vernieuwing accountantscontrole gemeenten' (juli 2015) is benadrukt dat het college primair verantwoordelijk is voor de naleving van wet- en regelgeving en dat de Gemeenteraad verantwoordelijk is voor het toezicht hierop. In de huidige situatie, waarin de accountant een rechtmatigheidsverklaring verstrekt, lijkt de verantwoordelijkheid bij de accountant te liggen of lijkt het er op dat het college zich moet verantwoorden aan de accountant. Om daar verandering in aan te brengen heeft commissie Depla de aanbeveling gedaan dat het college een rechtmatigheidsverklaring opneemt in de jaarrekening. In de mei-circulaire 2018 van het gemeentefonds (paragraaf 4.5) is aangegeven dat dit naar verwachting met ingang van verslagjaar 2021 zal worden ingevoerd.

Belangrijk argument om de bedoelde vernieuwing door te voeren is het democratisch proces. Het college is immers uiteindelijk verantwoordelijk voor de naleving van de wet- en regelgeving en dan is het zinvol de discussie over de rechtmatigheid hiervan te laten plaatsvinden tussen college enerzijds en Gemeenteraad anderzijds. Het ministerie wil dit najaar starten met een pilot. Mede afhankelijk van de resultaten van de pilot wordt besloten of en op welke wijze de rechtmatigheidsverantwoording zal worden ingevoerd. Het ministerie van Binnenlandse Zaken zal de commissie BBV, de VNG, het IPO en de NBA betrekken in de nadere uitwerking van deze verplichting.

Om deze verplichting te kunnen invoeren moet de Gemeentewet, het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO), de Kadernota rechtmatigheid, etc. nog worden aangepast. Uitgaande van de invoeringsdatum 2021, betekent dit dat er nog ruim 2 jaren zijn om dit voor te bereiden. Dat betekent ook dat voor wat betreft de accountantscontrole de rechtmatigheidscontrole nog tenminste tot en met de boekjaren 2018 t/m 2020 in scope zal zijn.

De wijziging in de verantwoordelijkheden ten aanzien van rechtmatigheid betekent niet dat er minder rechtmatigheidscontroles moeten worden uitgevoerd, maar dat het college deze zelfstandig / intern moet inrichten, uitvoeren, controleren en rapporteren. In feite wordt de verklaring van het college daarmee een zogenaamde In Control Statement (ICS) ten aanzien van rechtmatigheid. Als accountant zullen wij die werkzaamheden vervolgens toetsen, teneinde te kunnen controleren en verklaren dat de rechtmatigheidsverklaring van het college een getrouw beeld geeft.

Wij denken graag met u mee over de opzet van een projectplan gericht op de invoering van deze In Control Statement / rechtmatigheidsverklaring, mede in relatie tot de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) bij de gemeente Meppel (zie ook hierna).

2.2 Verbijzonderde Interne Controle (2/4)

Three Lines of Defense model als referentie kader

Three Lines of Defense- model

In de theorie van governance, bedrijfsvoering en risicomanagement wordt vaak het zogenaamde Three Lines of Defense-model (3LOD) als referentie- en inrichtingsmodel gehanteerd. Dit referentiemodel is meer dan alleen een organisatiestructuur en het benoemen van rollen. Het is in een (internationaal gangbare) manier van (samen)werken en denken die kan bijdragen aan het versterken van de interne beheersing en het managen van risico's, inclusief het verlagen van de 'cost of control'. De zgn. lijnen kunnen als volgt worden omschreven:

1^e en 2^e lijn:

Uitgangspunt van het 3LOD model is dat het lijnmanagement verantwoordelijk is voor haar eigen (operationele) Processen en voor de beheersmaatregelen die benodigd zijn in de processen. In het geval van de gemeente betreft dit het lijnmanagement in samenwerking met het management en de proceseigenaren. Daarnaast moet er wel een functie zijn die de 1^e lijn ondersteunt, adviseert, coördineert en bewaakt of het management zijn verantwoordelijkheden ook daadwerkelijk neemt. Dit betreft de 2^e lijn en wordt binnen de gemeente Meppel ingevuld door de controller en de financieel adviseurs, die ondersteunen bij de processen en de bijbehorende beheersmaatregelen.

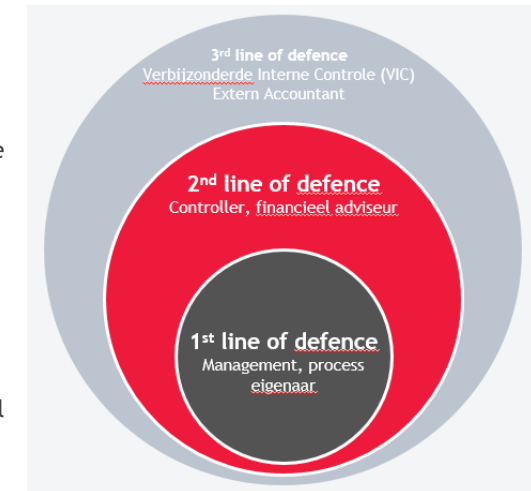
VIC en externe audit als derde lijn:

Ten slotte kan het wenselijk zijn dat er binnen de organisatie een functie bestaat die controleert of de 1^e lijn haar taken goed uitvoert en beoordeelt of het samenspel tussen de 1^e en 2^e lijn soepel functioneert. De 3^e lijn zou daarover objectief en onafhankelijk een oordeel moeten vellen en adviezen tot verbetering geven. Binnen de Gemeente Meppel is dit belegd bij de VIC, welke toetst of de processen in gemeente goed worden beheerst. Eventueel kan ook de externe accountant als 3^e lijn worden gezien, maar die staat meer op afstand en controleert primair de jaarrekening.

Ons beeld

De huidige opzet van de 3LOD zijn in de nieuwe structuur te onderkennen en in opzet aanwezig. Daarmee onderschrijven wij de beschreven keuzes, waarbij wij (hierna) nog wel een aantal afwegingen en adviezen geven t.a.v. de 3^e lijn; de VIC.

Vanzelfsprekend toetsen wij de structuur en taken niet specifiek, maar beoordelen wij de ondersteunende processen en adviseren wij (vanuit onze natuurlijke adviesrol) over planning & control en risicomanagement. Middels deze managementletter beogen wij daarnaast op het niveau van processen en de jaarrekening een bijdrage te kunnen leveren aan de optimalisering van de interne beheersing in alle 3 lijnen.

Wij onderschrijven de
gemaakte keuzes en
herkennen de 3LOD

2.2 Verbijzonderde Interne Controle (3/4)

3 varianten van VIC: • Voldoen aan COS610 • Gegevensgericht • Geen VIC	Verbijzonderde Interne Controle De afgelopen jaren is veel discussie geweest over de eisen die gesteld moeten worden aan de onafhankelijkheid, positie en kwaliteit van de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) en de wijze waarop organisaties en accountants hierin kunnen samenwerken. Wij onderscheiden hierbij een aantal varianten / situaties voor een organisatie: 1. De VIC voldoet aan de eisen van COS 610 2. De VIC werkt samen met de accountant in de uitvoering van gegevensgerichte controles (handmatig of op termijn via data-analyse / process mining) 3. De organisatie kiest er voor om geen VIC uit te voeren of besteedt dit uit (accountant, derde partij)
VIC en Three Lines of Defense	De inhoudelijke invulling van de VIC (3rd Line Of Defense) hangt sterk samen met de vraag of de 1st en 2nd Lines Of Defense toereikend functioneren. Aan bovengenoemde varianten zijn diverse voor- en nadelen verbonden, die wij hier kort zullen toelichten. Daarbij is het van belang dat de gemeente Meppel een bewuste keuze maakt, rekening houdend met de ambities, specifieke situatie/fase waarin de organisatie zich bevindt, beschikbare capaciteit, kosten versus baten, etc.
Diverse voor- en nadelen voor inrichting VIC	<u>AD 1) VIC voldoet aan COS 610</u> De COS 610 zijn controlestandaarden van accountants waarin de eisen/voorwaarden zijn uitgewerkt, waaraan de VIC moet voldoen teneinde hier als accountant gebruik van te kunnen maken. Hoewel dit controlestandaarden van accountants zijn, kunnen deze ook goed als norm voor de gemeente worden toegepast. De voorwaarden gaan onder meer over de onafhankelijkheid en positie in de organisatie, de kwaliteit van medewerkers, de kwaliteitsprocedures van de VIC, de communicatie en rapportages en de uitvoering van de werkzaamheden. Als een organisatie in staat is aan deze eisen te voldoen, betekent dat (zeer waarschijnlijk) ook dat de VIC zodanig is ingericht, dat deze gedurende het jaar grip houdt op het functioneren van de interne beheersing in de 1^e en 2^e lijn. Als accountant kunnen wij dan beperktere reviews doen op de werkzaamheden van de VIC.
Data-analyse en process mining steeds vaker toegepast	<u>Ad 2) VIC werkt samen met accountant en voert gegevensgerichte controles uit</u> Indien een organisatie niet kan voldoen aan COS610, kan nog steeds wel op een efficiënte wijze worden samengewerkt met de accountant. De VIC toetst dan, op basis van selecties en werkprogramma's van de accountant, achteraf de belangrijke beheersmaatregelen. In deze situatie moet de accountant alle werkzaamheden zelfstandig beoordelen en reperformer. Steeds vaker zien wij dat deze controle plaatsvinden op basis van data uit geautomatiseerde systemen en applicaties; de zogenaamde data-analyse en/of process mining.
	<u>Ad 3) De VIC wordt uitbesteed aan een externe accountant of derde partij</u> Steeds vaker zien wij dat (kleinere) organisaties de VIC uitbesteden omdat ze de kennis of capaciteit niet hebben, de continuïteit en kwaliteit van de VIC moeilijk kunnen borgen en het ook niet als kernactiviteit zien. Daarmee verdwijnt de 3rd Line of Defense en nemen beheersmatige risico's toe, maar worden wel directe personeelskosten bespaard. In geval van een ontwikkeling naar een verantwoording omtrent de rechtmatigheid door het college is dit vanzelfsprekend geen optie meer. In dat geval worden bij deze optie de kosten van externen derhalve hoger.

2.2 Verbijzonderde Interne Controle (4/4)

Eisen COS 610 niet
realistisch

Graag stemmen wij de
testaantallen in
definitieve vorm nog met
u af

Samenwerking VIC verder
verbeterd

Verbijzonderde Interne Controle

Samen met de gemeente Meppel concluderen wij dat het op dit moment niet realistisch om te voldoen aan de eisen van de COS 610. De gemeente is voor de VIC een samenwerking aangegaan met vier andere gemeenten onder de noemer “high five” om als gezamenlijke VIC-functie een zo groot mogelijke toegevoegde waarde voor de individuele gemeenten te leveren. Tevens is het voornemen van de gemeente om op termijn zo veel als mogelijk aan de COS 610 standaarden te voldoen. Wij overwegen dat op dit moment de kwaliteit van de VIC zodanig is dat, dankzij een goede wederzijdse samenwerking, in belangrijke mate gebruik kan worden gemaakt van de door de VIC voorbereide werkzaamheden; ofwel de tweede variant. In lijn met voorgaande jaren rapporteren wij vanuit dit uitgangspunt met betrekking tot de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) van de gemeente als volgt:

- Team VIC voert haar onderzoeken onafhankelijk van het betreffende lijnmanagement uit op basis van een jaarlijks onderzoeksplan. Volgens het controleplan 2018, hebben de volgende processen een middel tot hoog risico: aanbesteden, belastingen en heffingen, personeelslasten, grondexploitatie, subsidies, uitkeringen, WMO, jeugdzorg, omgevingsvergunningen, verhuur en parkeeropbrengsten. Deze processen zijn ook allen onderdeel van onze interim-controle.
- Omtrent de wijze van het tot stand komen van selecties, testaantallen en de wijze van documenteren van de uitgevoerde verbijzonderde controlewerkzaamheden maken wij binnenkort graag afspraken met u, mede naar aanleiding van de bevindingen uit de interim-controle alsmede de IT-audit.

De VIC heeft zicht ook dit jaar weer gericht op het in kaart brengen van de processen en maakt daarbij gebruik van door BDO uitgewerkte formats. In de samenwerking met de andere gemeenten is hierbij een verdiepingsslag gekomen, doordat andere VIC-functionarissen met een blanco format eveneens deze processen hebben besproken en vastgelegd. Hierdoor heeft ook de VIC van Meppel een volledig beeld over hoe de processen lopen.

In vergelijking met voorgaande controles merken wij dat de VIC in hogere mate betrokken is bij de interim-controle en een steeds belangrijke taak op zich neemt. Wij zien opnieuw een verdere verbetering in vergelijking met voorgaand jaar. De scope van de VIC sluit in belangrijke mate aan op de scope van onze accountantscontrole en de samenwerking met de VIC tijdens de interim-controle is tot dusver uitstekend verlopen.

2.3 Aandachtspunten jaarrekening 2018

Vpb-positie grondbedrijf dient geconcretiseerd te worden

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2016 is gemeente Meppel belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting, voor zover een 'onderneming' wordt gedreven.

Gemeente Meppel is al geruime tijd bezig met het inventariseren van haar activiteiten en het beoordelen van deze activiteiten op Vpb-risico's. Een risicodossier betreft de grondexploitaties. Bij het beoordelen van de fiscale positie van het grondbedrijf is de gemeente bijgestaan door een advieskantoor.

Het grondbedrijf is tot op heden door gemeente Meppel niet als ondernemingsactiviteit onderkend voor de vennootschapsbelasting omdat structurele overschotten in fiscale zin ontbreken. In de jaarrekening 2016 en 2017 is op basis van de toenmalige inzichten geen rekening gehouden met een mogelijke Vpb-last. In oktober 2018 heeft BDO belastingadviseurs een second opinion uitgevoerd op de fiscale positie van het grondbedrijf. Uit deze second opinion volgt dat het grondbedrijf naar alle waarschijnlijkheid wel een onderneming vormt. Gemeente Meppel is momenteel bezig met een vervolgonderzoek, samen met haar adviseur, om te bepalen wat de materiele impact zal zijn.

Gezien de nieuwe inzichten rondom de fiscale positie van het grondbedrijf is het voor de jaarrekeningcontrole 2018 van belang dat de gemeente Meppel concreet inzicht krijgt in de Vpb-lasten voor de boekjaren 2016, 2017 en 2018. Daarbij is het aan te bevelen kennis te nemen van de basis vaststellingsovereenkomst die momenteel door de Belastingdienst landelijk wordt uitgerold met medewerking van de fiscale advieskantoren. Ten behoeve van de jaarrekeningcontrole 2018 ontvangen wij van de Gemeente Meppel graag een position paper aangaande de Vpb.

3. Bevindingen significante processen

3.1

Onze controleaanpak transparanter

3.3

Detailbevindingen

3.2

Effectiviteit processen

3.1 Onze controle nog transparanter

Onderkende risico's:

- Management override
- Betalingsrisico
- Waardering grex
- ICT

Wij beoordelen 12 processen

Inleiding

Zoals afgelopen jaar aangegeven, nemen de eisen die worden gesteld aan de accountantscontrole toe. Wij vinden het daarom van groot belang dat wij inzicht geven in de normen en verwachtingen ten aanzien van onze controle en de vertaling hiervan specifiek voor de gemeente Meppel. Alleen dan gaat de discussie niet alleen over de kwaliteit van de accountantscontrole, maar vooral ook over de wijze waarop de gemeente hiervan kan profiteren. In deze managementletter hebben wij daarom meer in detail uitgelegd op welke wijze wij de controle hebben ingericht en welke afwegingen wij daarbij maken. Wij doen dat door in deze paragraaf onze risico-inschatting, belangrijkste processen, controleaanpak en afwegingen te beschrijven.

Onze inschatting van de risico's en belangrijkste processen

In het kader van de controle van de jaarrekening 2018 en onze aanpak hebben wij een zogenaamde initiële risico-inschatting gemaakt. Wij zien de volgende potentiële risico's in de controle van de jaarrekening van de gemeente Meppel:

- ✓ In onze controlestandaarden (NV COS) wordt expliciet het risico van management override (bewuste beïnvloeding door bestuur of management van de jaarcijfers) al belangrijk te onderkennen theoretisch risico benoemd. Als accountant moeten wij in onze werkzaamheden hier specifiek aandacht aan besteden. Wij zijn van mening dat binnen de gemeente de mogelijkheden, om buiten de getroffen interne beheersmaatregelen invloed uit te oefenen op de in de jaarrekening gepresenteerde uitkomsten, uitermate beperkt zijn. Om het resterende risico te beperken beoordelen wij schattingsprocessen en bijzondere journaalposten in detail.
- ✓ Betalingsrisico uit hoofde van ongeautoriseerde mutaties in de stamgegevens.
- ✓ Onjuiste waardering bouwgronden in exploitatie (materiele post met verschillende schattingselementen).
- ✓ De gevolgen van ongeautoriseerde handelingen in de IT-systemen.

In onze aanpak is de insteek, daar waar mogelijk te steunen op de interne beheersing in de significante processen van de gemeente Meppel. Dit noemen wij een zogenaamde systeemgerichte aanpak, waarbij wij kunnen steunen op toereikende maatregelen in uw processen en systemen. Daarbij maken wij, indien mogelijk, gebruik van uw eigen Verbijzonderde Interne Controle (VIC). In het kader van onze controle hebben wij de volgende processen beoordeeld:

1. Het Planning & Control proces
2. Het subsidieproces
3. Het inkoopproces (incl. aanbestedingen)
4. Het personeelsproces
5. Het Sociaal domein
6. Het proces omtrent parkeeropbrengsten
7. Het belastingproces
8. Het proces omtrent verbonden partijen
9. Het proces omtrent IT/automatisering
10. Het proces omtrent verhuur
11. Het proces omtrent uitkeringen

Natuurlijk zijn er meerdere processen te onderkennen, ook met een financiële gevolgen. Voorbeelden zijn het proces t.a.v. het beheer van de algemene uitkering, het treasury-proces en diverse kleinere (schatting)processen. Op basis van onze ervaring, de kwaliteit en omvang van deze processen en om efficiency redenen hebben wij deze echter niet procesmatig/systeemgericht getoetst, maar zullen wij (achteraf) gegevensgerichte werkzaamheden uitvoeren. Bij de voorbereiding van de jaarrekeningcontrole maken wij, evenals voorgaande jaren, afspraken over de resterende werkzaamheden, aanpak en de hiervoor benodigde informatie.

3.1 Onze controle nog transparanter

Per proces toetsen:

- AO/IB
- IT maatregelen
- VIC

Uitwerking controlestrategie per proces

Voor elk proces beoordelen wij de volgende onderdelen:

- AO/IB : Is sprake van een actueel en toereikend procesbeschrijving met voldoende beheersmaatregelen?
- IT-maatregelen : Zijn in en rondom het systeem voldoende waarborgen getroffen ten aanzien van de betrouwbaarheid van de gegevensverwerking.
- VIC : Heeft de VIC de interne beheersmaatregelen getoetst en kunnen wij daar gebruik van maken.

Indien al deze vragen positief kunnen worden beantwoord, is de organisatie optimaal in control en kunnen ook wij gebruik maken van uw eigen interne beheersing. De vaak tijdrovende en gedetailleerde gegevensgerichte werkzaamheden (die ook nog eens achteraf plaatsvinden), kunnen dan beperkt blijven tot een minimum.

Om nog beter te communiceren over onze verwachtingen en beoordeling van de processen hebben wij in de bijlage A per proces op één A4 onze controlestrategie weergegeven. In 4 blokken geven wij (niet limitatief) het volgende weer:

1. Welke uitgangspunten en verwachtingen hebben wij ten aanzien van een proces?
2. Wat zijn de belangrijkste interne beheersmaatregelen in het proces en zijn deze wel/niet toereikend?
3. Wat betekent dit voor ons beeld van dit proces en onze aanpak; ofwel kunnen wij, in combinatie met onze bevindingen t.a.v. de IT, steunen op dit proces (systeemgerichte controle) of is dat op onderdelen niet mogelijk (gegevensgerichte controle aanpak)?
4. Welke gegevensgerichte controles zijn dan nog aanvullend noodzakelijk?

Met deze aspecten willen wij op een nog transparante wijze communiceren over onze uitgangspunten, aanpak en afwegingen per proces. Vervolgens kunnen wij op basis hiervan ook in goed overleg bepalen welke aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden nog nodig zijn en daar concrete afspraken over maken.

Het is van belang te beseffen dat wij niet alle uitgangspunten, voorwaarden, beheersmaatregelen en afwegingen op één A4 kwijt kunnen. Deze sheets moet dus niet als limitatief worden gezien, maar hebben tot doel onze controlestrategie en onze aanpak (vanuit het digitaal dossier) beter te communiceren met onze klanten.

Vanzelfsprekend geven wij, evenals in voorgaande jaren, vanuit onze natuurlijke adviesrol aanbevelingen op welke wijze verbeteringen in de interne beheersing mogelijk zijn. Dit ligt per proces vast in de detailbevindingen.

Daarbij is het wel van belang dat de gemeente zelf de keuze maakt welke mix van interne beheersingsmaatregelen (en dus ook risico's) u acceptabel en optimaal vindt. Onze controle-aanpak en advisering zullen wij daarop afstemmen. In het vervolg geven wij ons totaalbeeld van de significante processen en het overzicht van de detailbevindingen.

3.2 Effectiviteit processen

- Interne beheersorganisatie (AO/IB) in opzet voldoende tot goed, rekening houdend met de uitkomsten van de VIC en IT
- Werking niet altijd toetsbaar of op onderdelen nog ontoereikend
- ITGC's in ontwikkeling maar nog niet sluitend
- VIC-werkzaamheden in veel gevallen adequaat ingeregeld

Wij kunnen v.w.b. onze aanpak nog niet altijd steunen op de interne beheersing; onze aanpak is daarmee hoofdzakelijk gegevensgericht

Samenvatting effectiviteit van de processen

In onderstaand overzicht geven wij weer in hoeverre de processen voldoen aan de genoemde normen. Met de effectiviteit van processen wordt bedoeld of alle schakels binnen het proces volledig gebruikt kunnen worden. Een effectief proces voldoet daarmee aan een AO/IB die conform opzet bestaat, waar BDO op de interne beheersingsmaatregelen kan steunen en waarbij de randvoorwaarden voor beheersing binnen IT goed zijn ingericht (ITGC's) door de gemeente Meppel. De ITGC's worden ook verder toegelicht in hoofdstuk 4. De laatste aanvulling op een effectief proces betreft de VIC met haar uitgevoerde werkzaamheden achteraf.

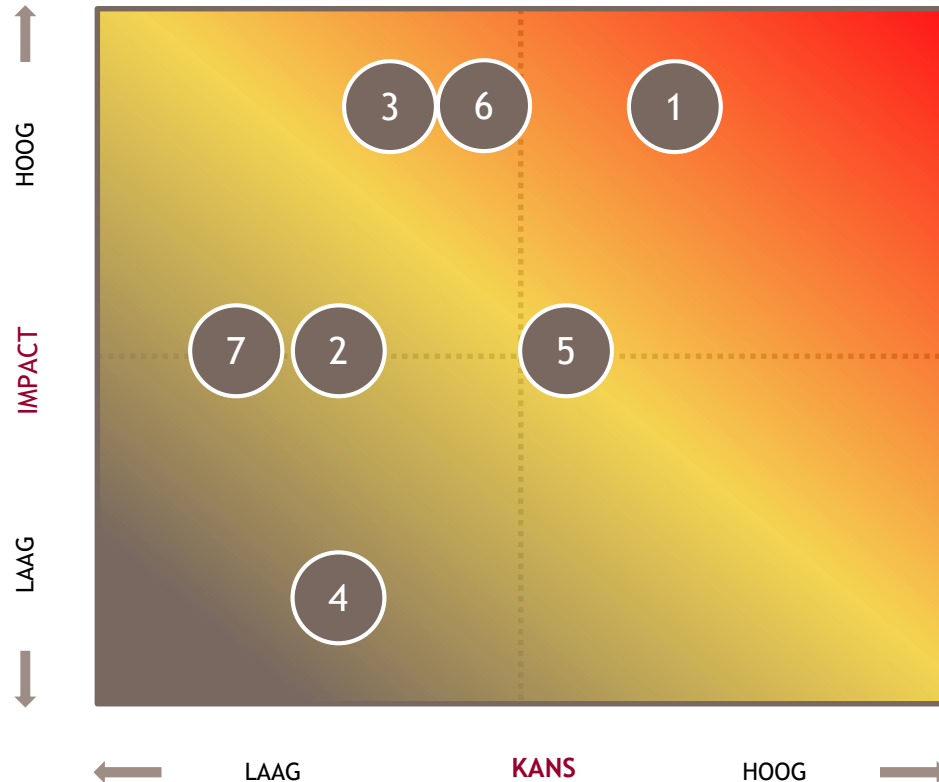
	Opzet & bestaan AO/IB	Werking AO/IB	ITGC's	VIC	Conclusie
Planning & Control	✓	✓	n.v.t.	n.v.t.	Er is sprake van een adequaat functionerende P&C cyclus.
Inkoopproces / Aanbestedingen	○	○	✗	✓	Prestatielevering, mutaties crediteurenstamgegevens en EU aanbestedingen zijn aandachtspunten.
Personeel proces	○	○	✗	✓	Proces personeelskosten is adequaat. Declaraties onderdeel van aanvullende werkzaamheden.
Sociaal domein	○	○	✗	✓	De kwaliteitstoets alsmede de prestatielevering zijn onderhanden, maar nog niet voldoende om op te steunen.
Participatieproces	✓	○	✗	✓	Proces uitkeringen voldoet in opzet en bestaan aan de vereisten. Werking te testen n.a.v. werkzaamheden VIC
Subsidieproces	✓	○	n.v.t.	✓	Proces subsidies is adequaat ingericht, echter vanuit efficiency overwegingen gekozen van gegevensgerichte aanpak
Gemeentelijke belastingen	✓	n.v.t.	n.v.t.	✓	Proces belastingen is adequaat ingericht, echter vanuit efficiency overwegingen gekozen van gegevensgerichte aanpak
Verhuuropbrengsten	○	n.v.t.	n.v.t.	✓	Vanuit proces verhuren geen (zichtbare) controle op de juistheid van de prijzen.
Parkeeropbrengsten	✓	n.v.t.	n.v.t.	✓	Proces is adequaat ingeregeld, echter vanuit efficiency overwegingen gekozen van gegevensgerichte aanpak
Verbonden partijen	○	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Het proces zal per jaar einde gecontroleerd worden
IT omgeving	○	✗	n.v.t.	n.v.t.	Proces is niet adequaat ingericht op alle onderdelen en wordt derhalve gekozen voor een gegevensgerichte aanpak.

Op basis van onze uitgevoerde werkzaamheden komen wij op dit moment tot de conclusie dat de beheersorganisatie van de gemeente (voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening) in opzet voldoende tot goed scoort, rekening houdend met de uitkomsten van de werkzaamheden van de VIC. In bovenstaande tabel is zichtbaar voor de Gemeente Meppel dat in processen inkopen/aanbesteden, personeel, verhuuropbrengsten en IT-omgeving de AO/IB niet afdoende is ingericht om op de werkzaamheden van de gemeente te kunnen steunen. Inzake de processen sociaal domein, aanbesteding en participatieproces zal daarbij nog wel gebruik worden gemaakt van de werkzaamheden van de VIC. Aangaande de processen subsidies, belastingen en parkeeropbrengsten zal vanuit efficiency overwegingen gebruik worden gemaakt van een gegevensgerichte aanpak, ondanks dat het proces in opzet en bestaan adequaat is ingericht.

Er zijn in onze aanpak daarom aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden noodzakelijk zijn, zie voor de details van onze bevindingen en aanbevelingen de respectievelijke factsheets in bijlage A.

3.3 Detailbevindingen

De hiernaast genoemde detailbevindingen zijn verder uitgewerkt in de bijlagen

Korte omschrijving detailbevindingen

1	Inkopen - Beheer crediteurenstamgegevens
2	Inkopen - Prestatielevering
3	Inkopen - Naleving aanbestedingsregels
4	Personeel - Declaraties
5	Sociaal domein - Kwaliteitstoets WMO en Jeugd
6	Sociaal domein - Prestatielevering
7	Verhuur - Controle prijzen verhuur

Toelichting bevindingen 2018 versus 2017:

Naar aanleiding van de interim-controle 2018 hebben we 7 detailbevindingen gerapporteerd. Voorgaand jaar betroffen dit 11 detailbevindingen. Een drietal (wat kleinere) bevindingen zijn opgelost en één bevinding laten wij vervallen. Daarmee is enige voortgang ten opzichte van vorig jaar zichtbaar.

De opvolging van de afgewikkelde bevindingen is beschreven en toegelicht in bijlage B.

4. IT-beheersing

4.1

Inleiding IT-beheersing

4.2

IT-ontwikkelingen bij de Gemeente
Meppel

4.3

Bevindingen Key2Financiën

4.4

Bevindingen SSD

4.1 IT-beheersing

Wij beoordelen betrouwbaarheid en continuïteit IT voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening

Beoordeelde systemen zijn:

- Key2Financiën
- Suite voor het Sociale Domein

IT-werkzaamheden en onze controlerende rol

Ingevolge artikel 2:393, lid 4 BW, dient de accountant in zijn verslag aandacht te besteden aan de bevindingen die naar voren zijn gekomen uit de beoordeling van de automatiseringsomgeving wat betreft de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Wij benadrukken dat onze jaarrekeningcontrole gericht is op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en zich niet primair richt op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. De IT-audit werkzaamheden zijn geïntegreerd in de controleaanpak van de jaarrekening.

Het inzicht in de betrouwbare werking van ICT-systemen en applicaties en het gebruik daarvan door de organisatie, vormen een onderdeel van de kwaliteit van de interne beheersing en de administratieve organisatie. Algemene IT-beheersmaatregelen rond uw kritieke systemen leveren daarnaast een belangrijke bijdrage aan het mitigeren van de risico's op onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en het optreden van verstoringen met impact op de gegevensverwerking.

De bevindingen zoals gerapporteerd in deze managementletter zijn gericht geweest op het beoordelen van de opzet en het vaststellen van het bestaan van algemene IT-beheersmaatregelen. Wij hebben in samenwerking met onze IT-auditors een aantal van deze maatregelen beoordeeld voor Key2Financiën en Suite voor het Sociale Domein (vanaf nu: SSD). Dit om de impact van de risico's van onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en verstoringen te kunnen vaststellen voor die systemen die gekoppeld zijn aan de voor ons relevante processen en posten (H3).

In dit hoofdstuk geven wij een samenvatting van onze bevindingen voor de genoemde applicaties.

Op het moment dat de intern getroffen algemene IT-beheersmaatregelen rondom de applicaties in scope niet (bewijsbaar) voldoende aanwezig zijn, zijn in het kader van de controle van de jaarrekening 2018 aanvullende (gegevensgerichte) werkzaamheden noodzakelijk om aan te tonen dat er zich geen risico's of fouten hebben voorgedaan.

4.2 IT-ontwikkelingen bij de Gemeente Meppel

E- facturering betekent directe koppeling bronsystemen aanbestedende diensten

Aantal belangrijke stappen in e-facturering

Advies: IT-audit / Quality Assurance uitvoering op invoering e-facturering

Relevante IT-ontwikkelingen bij de Gemeente Meppel

Vanuit onze natuurlijke adviesrol zien wij de volgende belangrijke ICT-ontwikkeling die (op termijn) effect kan hebben op de interne beheersing en de controle van de jaarrekening.

E-facturering

Vanaf 18 april 2019 dienen alle aanbestedende diensten de benodigde voorzieningen te hebben getroffen om e-facturen te kunnen ontvangen en verwerken. E-facturering houdt in dat alle facturen digitaal uitgewisseld worden in de vorm van een (XML-)bestand waarbij de facturen elektronisch van het ene (bron)systeem worden verwerkt in het andere (doel)systeem zonder tussenkomst van een functionaris. Het adequaat inrichten van het e-factureringsproces brengt diverse vraagstukken met zich mee omtrent projectmanagement, de inrichting en beheersing van processen (o.a. authenticatie en autorisatie), de automatisering (koppelingen) en de betrouwbaarheid van de systemen (o.a. beveiliging).

De staatssecretaris heeft aangegeven te willen weten wat op dit moment de stand van zaken bij gemeenten is. Daarom moesten de gemeenten voor 1 juli 2018 aan het PIANOo-programmabureau doorgeven in welke fase de organisaties zich bevinden: zijn ze al gestart, hoe ver staat het met de voorbereiding, is het project al klaar of staat het on hold. Het is ook onze ervaring dat bij veel overheidsorganisaties de IT General Controls nog niet zodanig op orde zijn, dat e-facturering zonder veel moeite geïmplementeerd kan worden (zie voor onze bevindingen bij de Gemeente verder in dit hoofdstuk).

Een aantal belangrijke stappen om het e-factureringsproces adequaat in te richten zijn:

- het in kaart brengen van de risico's en impact van e-facturering op organisatorische processen, werkwijzen, bemensing en IT-systemen;
- het opstellen van een projectplan voor het implementeren van e-facturering;
- het selecteren van een softwareleverancier;
- het opstellen en uitvoeren van een projectplan;
- het laten uitvoeren van een onderzoek naar de betrouwbaarheid van de systemen (beveiliging).

Wij hebben begrepen dat e-facturatie bij de gemeente Meppel ondertussen al live is. Desalniettemin adviseren wij een IT-audit / Quality Assurance uit te voeren op de inrichting en invoering van e-facturering teneinde de juiste implementatie en werking van de applicatie te waarborgen. Graag denken wij tijdig met de gemeente mee over de gevolgen van e-facturering voor de interne beheersing van de processen en de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde systemen.

4.3 Bevindingen key2financiën

Overzicht resultaten IT-audit Key2Financiën

De samenvatting op deze pagina geeft per geïdentificeerde beheersingsmaatregel voor Key2Financiën aan in hoeverre wij deze toereikend achten voor onderbouwing van onze controledoelstellingen

	△ 2018	▲ 2017	Inschatting toereikendheid beheersingsmaatregel	
Onderwerp			Ontoereikend	Toereikend
1. Procedure autorisatiebeheer				
2. Periodieke controle op juistheid ingerichte autorisaties				
3. Identificatie van gebruikers voor toegang tot systemen en data				
4. Wachtwoordbeleid				
5. Administrators en superusers				
6. Wijzigingenbeheer updates				
7. Gescheiden omgevingen (ontwikkel-test-productie)				
8. Fysieke beveiliging serverruimte				
9. Back-up inrichting en monitoring				
10. Periodieke restoretest				

1. Bij het toekennen van rechten wordt gebruik gemaakt van voorbeeldgebruikers in plaats van het toekennen van rechten op basis van de normpositie.
2. Er wordt een periodieke review op de rechten en de actualiteit van de gebruikers uitgevoerd. Communicatie rondom opvolging van bevindingen alsmede bepaalde te volgen processtappen volgens het autorisatiebeleid gemeente Meppel zijn niet inzichtelijk.
3. Processtap is toereikend ingericht door de Gemeente Meppel.
4. Er zijn enkele tekortkomingen op het af te dwingen wachtwoordbeleid vastgesteld.
5. Processtap is toereikend ingericht door de Gemeente Meppel.
6. Er is geen formeel opgestelde wijzigingenbeheerprocedure. Releasenotes worden beoordeeld en bij updates worden bepaalde tests worden uitgevoerd, de inhoud van deze werkzaamheden is niet inzichtelijk.
7. Processtap is toereikend ingericht door de Gemeente Meppel.
8. Processtap is toereikend ingericht door de Gemeente Meppel.
9. Processtap is toereikend ingericht door de Gemeente Meppel.
10. Processtap is toereikend ingericht door de Gemeente Meppel.

4.4 Bevindingen Suite Sociaal domein

Overzicht resultaten IT-audit SSD

De samenvatting op deze pagina geeft per geïdentificeerde beheersingsmaatregel voor SSD aan in hoeverre wij deze toereikend achten voor onderbouwing van onze controledoelstellingen

	△ 2018	▲ 2017	Inschatting toereikendheid beheersingsmaatregel	
Onderwerp			Ontoereikend	Toereikend
1. Procedure autorisatiebeheer				
2. Periodieke controle op juistheid ingerichte autorisaties				
3. Identificatie van gebruikers voor toegang tot systemen en data				
4. Wachtwoordbeleid				
5. Administrators en superusers				
6. Wijzigingenbeheer updates				
7. Gescheiden omgevingen (ontwikkel-test-productie)				
8. Fysieke beveiliging serverruimte				
9. Back-up inrichting en monitoring				
10. Periodieke restoretest				

1. Bij het toekennen van rechten wordt gebruik gemaakt van voorbeeldgebruikers in plaats van het toekennen van rechten op basis van de normpositie. Autorisatie van de normpositie door leidinggevenden hebben wij niet vast kunnen stellen.
2. Er wordt een periodieke review op de rechten en de actualiteit van de gebruikers uitgevoerd. Communicatie rondom opvolging van bevindingen alsmede bepaalde te volgen processtappen volgens het autorisatiebeleid gemeente Meppel zijn niet inzichtelijk.
3. Processtap is toereikend ingericht door de Gemeente Meppel.
4. Er zijn enkele tekortkomingen op het af te dwingen wachtwoordbeleid vastgesteld.
5. Processtap is toereikend ingericht door de Gemeente Meppel.
6. Er is geen formeel opgestelde wijzigingenbeheerprocedure. Releasenotes worden beoordeeld en bij updates worden bepaalde tests worden uitgevoerd, de inhoud van deze werkzaamheden is niet inzichtelijk.
7. Processtap is toereikend ingericht door de Gemeente Meppel.
8. Processtap is toereikend ingericht door de Gemeente Meppel.
9. Processtap is toereikend ingericht door de Gemeente Meppel.
10. Wij hebben niet vast kunnen stellen dat SSD onderdeel uit maakt van de jaarlijks uitgevoerde restoretest.

Bijlage A: Detailbevindingen processen

Bijlage B: Afgewikkelde
detailbevindingen

Factsheet planning & control

Oordeel en (vervolg) aanpak planning & control

NORMEN EN VERWACHTINGEN T.A.V. PLANNING & CONTROL CYCLUS

- ☐ Actuele planning voor de rapportagemomenten
- ☐ Stramien voor het opstellen van specificaties bij een rapportage
- ☐ Stramien voor het opstellen van een rapportage (tussentijds danwel jaarrekening)
- ☐ Controle op juistheid en volledigheid van de opgenomen gegevens in de rapportage
- ☐ Vaststellen dat de informatie welke ten grondslag ligt aan de rapportage betrouwbaar tot stand is gekomen
- ☐ Vaststellen dat de voorafgaande en nagekomen journaalposten zichtbaar worden gecontroleerd op toelaatbaarheid en juiste verwerking
- ☐ Verbijzonderde Interne Controle op interne beheersmaatregelen

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLAANPAK

Conclusie proces / controleaanpak	✓	○	✗	Opmerkingen
Opzet en bestaan AO/IB	✓			Alle belangrijke procesrisico's worden afgedekt.
Werking AO/IB	✓			Beheersmaatregelen voldoen aan de vereisten.
IT-beheersmaatregelen				Niet in scope voor IT.
VIC op proces				Maakt geen onderdeel uit van het jaarplan IC.
Conclusie t.a.v. proces	✓			Wij kunnen steunen op het proces.
Conclusie t.a.v. aanpak	Wij voeren een systeemgerichte controle uit.			

INSCHATTING INTERNE BEHEERSMAATREGELEN

Beheersmaatregelen in het proces		
1. Controle / functiescheiding opstellen rapportage en de controle hierop		
2. Totstandkoming en autorisatie begroting (swijzigingen)		
3. Controle op verwerking begrotingswijzigingen		
4. Totstandkoming tussentijdse rapportages		
5. Systeem van risicomanagement		
6. Autorisatie van de voorafgaande en nagekomen journaalposten		

(AANVULLENDE) GEGEVENSGERICHTE WERKZAAMHEDEN

- ☐ Deelwaarneming op de memoriaalboekingen 2018.
- ☐ Deelwaarneming op de transitorische posten ultimo boekjaar.

Factsheet Inkoop- & aanbestedingsproces

Oordeel en (vervolg) aanpak inkoop- & aanbestedingsproces

NORMEN EN VERWACHTINGEN T.A.V. HET INKOOP & AANBESTEDINGS PROCES

- ☐ Actuele AO-beschrijving
- ☐ Vastgesteld inkoopbeleid en analyse inkoop
- ☐ Budgethoudersregeling op papier en in systeem
- ☐ Contract- en/of verplichtingenadministratie
- ☐ Sluitende interne beheersing op rechtmatigheidsrisico aanbestedingen
- ☐ Functiescheiding in financieel systeem t.a.v. bestellen / budget / prestatie (3-way match)
- ☐ Sluitende controle betalingsverkeer en crediteurenstamgegevens
- ☐ Sluitende IT General Controls rondom het IT-systeem
- ☐ Verbijzonderde Interne Controle op interne beheersmaatregelen
- ☐ Controle op betrouwbaarheid en juistheid van betaallijsten
- ☐ Interne analyse spendanalyse

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLAANPAK

Conclusie proces / controleaanpak	✓	○	✗	Opmerkingen
Opzet en bestaan AO/IB		○		Geen control op aanbesteden / prestaties / crediteurenstamgegevens.
Werking AO/IB				Beheersmaatregelen voldoen niet aan alle vereisten.
IT-beheersmaatregelen			✗	Bevindingen op IT geconstateerd, zie hoofdstuk 4.
VIC op proces	✓			Proces onderdeel van controleplan.
Conclusie proces		○		Wij kunnen niet geheel steunen als gevolg van de IT.
Conclusie aanpak	Wij voeren een gegevensgerichte controle uit.			

INSCHATTING INTERNE BEHEERSMAATREGELEN

Beheersmaatregelen in het proces		
1. Sluitende interne beheersing op rechtmatigheidsrisico aanbestedingen		
2. Functiescheiding t.a.v. bestellen / budget / prestatie		
3. Controle op betaalbestand		
4. Controle op mutaties crediteurenstamgegevens		
5. Check op BTW-codering en -verwerking	Gegevensgericht (zie onder)	
6. Controle op activeren / kosten / onderhoud (bij opstellen jaarrekening)		

(AANVULLENDE) GEGEVENSGERICHTE WERKZAAMHEDEN

- ☐ Gedetailleerde spendanalyse EU-aanbestedingen.
- ☐ Gedetailleerde spendanalyse interne aanbestedingsnormen.
- ☐ Detailcontrole op de mutaties crediteurenstamgegevens of detailcontrole betalingen.
- ☐ Steekproef op prestatielevering.
- ☐ Analyse BTW-codering.

Detailbevindingen Inkopen

Bevinding 1: Beheer crediteurenstamgegevens

Proces	Inkopen	Kans	Middel
Jaar van constatering	2016	Impact	Hoog
Categorie	Getrouwheid, rechtmatigheid		
	<u>Onze bevinding en/of constatering in 2016</u> Omtrent beheer crediteurenstamgegevens (aanmaken/wijzigen) hebben wij geconstateerd dat mutaties doorgevoerd kunnen worden door de financiële administratie. Als beheersingsmaatregel voert een tweede medewerker een controle uit op het voorlopige betaalvoorstel. Hij/zij controleert de lijst op naam, rekeningnummer en bedrag. Deze controle wordt zichtbaar gemaakt op het betaalvoorstel middels een digitale notitie en met behulp van de onderliggende brondocumentatie. Uit deze notitie blijkt dat alle facturen boven de > €10.000 en elke 15^e betaling wordt gecontroleerd. Echter is <u>niet zichtbaar</u> vastgelegd welke crediteuren zijn gecontroleerd, de inhoud van de uitgevoerde controle is achteraf niet zichtbaar. <u>Constatering 2017</u> Wij hebben tijdens de controle 2017 geconstateerd dat er geen opvolging heeft plaatsgevonden. Tevens hebben wij geconstateerd dat de autorisatie van de betaaladvieslijst plaatsvindt middels een “sticky note”. Gezien deze “sticky note” achteraf bewerkbaar is, is het niet mogelijk om de authenticatie van de autorisatie vast te stellen. Hierdoor kan er door ons niet gesteund worden op deze controle. <u>Constatering 2018</u> Vanuit het proces hebben wij vastgesteld dat er geen sprake is van een controle op de crediteurenstamgegevens. Als achtervang wordt gebruik gemaakt van een controle op de betaaladvieslijsten, echter gebeurt dit zowel bij de concept betaaladvieslijst als in de definitieve versie middels “sticky notes”. Gezien deze “sticky note” achteraf bewerkbaar is, is het niet mogelijk om de authenticatie van de autorisatie vast te stellen. Derhalve kunnen wij niet steunen op de authenticatie van de betaaladvieslijsten.		
Risico / Gevolg	Het risico bestaat dat onjuiste en onrechtmatige betalingen plaatsvinden met als mogelijk gevolg een te hoge verantwoording van de lasten.		
Ons advies / Uw aanvullende werkzaamheden	Aansluitend adviseren wij u om de autorisatie vast te leggen op een methode waardoor de authenticatie is vast te stellen. Tevens verzoeken wij u om een detailcontrole op de mutaties in de crediteurenstamgegevens uit te voeren dan wel een detailcontrole op de betalingen uit te voeren.		

Detailbevindingen Inkopen

Bevinding 2: Prestatielevering

Proces	Inkopen	Kans	Laag
Jaar van constatering	2016	Impact	Middel
Categorie	Getrouwheid, rechtmatigheid		
	<u>Onze bevinding en/of constatering 2016</u> Binnen het proces inkopen is het van belang voor de Gemeente Meppel dat lasten zowel getrouw als rechtmatig zijn. Onderdeel van het toetsen van de getrouwheid en rechtmatigheid van inkopen is het vaststellen dat de prestaties, behorende bij de geautoriseerde en geboekte facturen, ook daadwerkelijk zijn geleverd. Ten tijde van de interim-controle van de gemeente Meppel is geconstateerd dat de toetsing van prestatielevering niet als een afzonderlijke processtap wordt afgedwongen en zichtbaar is vastgesteld en vastgelegd. <u>Onze constatering 2017 en 2018</u> De controle van de prestatielevering is, evenals voorgaande jaren, onvoldoende zichtbaar behoudens de autorisatie in het systeem.		
Risico / Gevolg	Het risico bestaat dat er bij de gemeente onterecht kosten in rekening worden gebracht, waarvoor geen/onjuiste/onvolledige prestaties zijn verricht door deze wederpartij.		
Ons advies / Uw aanvullende werkzaamheden	Ten aanzien van de prestatielevering, voeren wij een detailcontrole uit, welke meeloopt in de detailcontrole op inkopen. Hierbij dient de prestatie door de gemeente aangetoond te worden, c.q. aannemelijk gemaakt te worden.		

Detailbevindingen Inkopen

Bevinding 3: Aanbestedingen

Proces	Inkopen	Kans	Middel
Jaar van constatering	2016	Impact	Hoog
Categorie	Getrouwheid, rechtmatigheid		
	<u>Onze bevinding en/of constatering 2016</u> Vanuit het proces aanbestedingen is het van belang voor de gemeente Meppel om prospectief controle uit te voeren voor het inkoopbeleid. Hierbij kan de Gemeente Meppel dan op basis van de inschatting van inkopen (op basis van een inkoopkalender / contractenregister) een gedegen afweging in het aanbestedingsproces maken welke vorm van aanbesteding gevolgd moet worden. Bij de uitvoering van de interim-controle van de Gemeente Meppel is geconstateerd dat de controle op al dan niet aanbesteden niet als een afzonderlijke processtap in het inkoopproces wordt afgedwongen en zichtbaar wordt vastgesteld en vastgelegd. <u>Onze constatering 2017 en 2018</u> Deze bevinding is niet gewijzigd. De gemeente Meppel steunt t.a.v. de controle van aanbestedingen nog steeds op de spendanalyse achteraf.		
Risico / Gevolg	Het onvoldoende dwingend inregelen van een workflow rondom inkopen/aanbesteden en een prospectieve weging middels een inkoopkalender gebaseerd op begroting, leidt tot het risico dat inkopen niet rechtmatig worden aanbesteed.		
Ons advies / Uw aanvullende werkzaamheden	Wij controleren, conform de afgelopen jaren, de rechtmatigheid van de inkopen middels een door de VIC uitgevoerde spendanalyse.		

Factsheet Personeelsproces

Oordeel en (vervolg) aanpak personeelsproces

NORMEN EN VERWACHTINGEN T.A.V. HET PERSONEELPROCES

- ☐ Actuele AO-beschrijving
- ☐ Vastgestelde arbeidsvoorwaarden, actueel declaratiereglement
- ☐ Autorisatiematrix bevoegdheden
- ☐ Toetsingskader naleving CAO-voorwaarden i.r.t. opgestelde arbeidsovereenkomsten
- ☐ 4-ogen principe omtrent controle mutaties salarisadministratie
- ☐ Sluitende IT General Controls rondom de IT-omgeving
- ☐ Controle op betrouwbaarheid en juistheid van betaallijsten
- ☐ Verbijzonderde Interne Controle op interne beheersmaatregelen
- ☐ Uitwerking VIC WNT conform het BDO-werkprogramma
- ☐ Autorisatiematrix bevoegdheden op papier en in systeem
- ☐ Interne analyse personeelskosten

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLAANPAK

Conclusie proces / controleaanpak	✓	○	✗	Opmerkingen
Opzet en bestaan AO/IB		○		Niet alle procesrisico's worden afgedekt.
Werking AO/IB				Naar aanleiding van de werkzaamheden VIC, werking beoordelen.
IT-beheersmaatregelen				Niet in scope voor IT.
VIC op proces	✓			Proces onderdeel van controleplan.
Conclusie t.a.v. proces		○		Wij kunnen niet geheel steunen.
Conclusie t.a.v. aanpak	Reguliere personeelskosten systeemgericht, declaraties gegevensgericht.			

INSCHATTING INTERNE BEHEERSMAATREGELEN

Beheersmaatregelen in het proces	👎	👍
1. Controle / functiescheiding verwerking mutaties salarisadministratie		
2. Autorisatie arbeidsovereenkomst conform mandaat		
3. Controle bruto- / netto-berekening		
4. Interne controle op volledige mutatieverwerking salarisadministratie		
5. Controle op declaraties		
6. Controle op naleving WNT		
7. Aansluiting sub-administratie met financiële administratie		

(AANVULLENDE) GEGEVENSGERICHTE WERKZAAMHEDEN

- ☐ Aansluiting salarisadministratie financiële administratie.
- ☐ Detailcontrole op personele mutaties en declaraties.
- ☐ Overzicht van aangemelde personeelsleden bij het pensioenfonds.
- ☐ Detailcontrole op de pensioen afdrachten.
- ☐ Voorbereiding WNT controle door de VIC.

Detailbevindingen Personeelslasten

Bevinding 4: Declaraties

Proces	Personeel	Kans	Laag
Jaar van constatering	2016	Impact	Laag
Categorie	Getrouwheid, rechtmatigheid		
	<u>Onze bevinding en/of constatering 2016</u> In het vastgestelde beleid door de gemeente Meppel is bepaald dat onderbouwing van de ingediende declaratie niet als bewijslast aanwezig hoeft te zijn. Wij hebben geconstateerd dat bij het indienen van een declaratie in YOUPP (met uitzondering van de reiskosten) de onderliggende documentatie niet wordt bijgevoegd (geupload). De verantwoordelijkheid ligt bij degene die de declaratie indient zoals bewust is afgesproken binnen de gemeentelijke organisatie. Voor zowel Meppel als de accountant, ten behoeve van de controle op de getrouwheid / rechtmatigheid van uitgaven, is het noodzakelijk deze uitgaven te kunnen onderbouwen. <u>Onze constatering 2017 en 2018</u> Wij hebben geconstateerd dat deze bevinding in 2018 niet is opgevolgd. Wel is de gemeente bezig met een nieuwe applicatie, waarin wel de mogelijkheid bestaat om declaraties te scannen en te bewaren.		
Risico / Gevolg	Het risico bestaat dat voor de declaratie onvoldoende onderbouwing aanwezig is dan wel niet meer aantoonbaar is dat de declaratie terecht is uitgekeerd. Mogelijk gevolg is onterecht uitbetalen van declaraties en onjuiste verantwoording lasten. De gemeente Meppel loopt daarmee tevens het risico op een fiscale naheffing / boete.		
Ons advies / Uw aanvullende werkzaamheden	Graag ontvangen wij bij de jaarrekeningcontrole van de gemeente Meppel een analyse van de omvang van de uitbetaalde declaraties waarvoor geen onderbouwing aanwezig is in YOUPP. Op deze wijze kunnen wij een oordeel geven over de omvang en impact van de declaraties op onze controle en de jaarrekening 2018 (mogelijke fout / onzekerheid v.w.b. zowel getrouwheid als rechtmatigheid). Gezien de fiscale risico's adviseren wij de gemeenten een fiscaal advies te vragen over deze werkwijze en indien mogelijk contact op te nemen met de Belastingdienst omtrent deze werkwijze.		

Factsheet Sociaal Domein

Oordeel en aanpak (vervolg) WMO, PGB en Jeugd

NORMEN EN VERWACHTINGEN T.A.V. HET SOCIAAL DOMEIN

- ☐ Actuele AO-beschrijving aansluitend op de verordening
- ☐ Richtlijnen t.b.v. de uit te voeren uniforme interne controles
- ☐ Budgethouders regeling op papier en in systeem
- ☐ Autorisatiematrix
- ☐ Toetsingskader rechtmatigheid
- ☐ Sluitende interne beheersing op rechtmatigheidsrisico toekenning
- ☐ Functiescheiding in sociaal domein systeem t.a.v. de aanvraag consulent en de functionaris die de beschikking afgeeft
- ☐ Inge vulde checklist/onderzoeksrapport per aanvraag
- ☐ Functiescheiding tussen degene die de beschikking afgeeft (budgethouder) en degene die de prestatielevering vaststelt bij ontvangst declaratie
- ☐ Verbijzonderde Interne Controle op aanvraag en toekenningen

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLAANPAK

Conclusie proces / controleaanpak	✓	○	✗	Opmerkingen
Opzet en bestaan AO/IB		○		Niet alle procesrisico's worden afgedekt.
Werking AO/IB				Naar aanleiding van de werkzaamheden VIC, werking beoordelen.
IT-beheersmaatregelen			✗	Bevindingen op IT geconstateerd, zie hoofdstuk 4.
VIC op proces	✓			Proces onderdeel van controleplan.
Conclusie proces		○		Wij kunnen niet volledig steunen op het proces.
Conclusie aanpak	Wij voeren een gegevensgerichte controle uit.			

INSCHATTING INTERNE BEHEERSMAATREGELEN

Beheersmaatregelen in het proces	👎	👍
1. Autorisatie / functiescheiding tussen consulent die aanvraag beoordeelt en functionaris die beschikking goedkeurt en afgeeft		
2. Uniform toetsing-/beoordelingskader voor ontvangen aanvragen		
3. Richtlijnen/beleid inzake de WMO		
4. Autorisatie op prestatielevering door hiertoe bevoegde functionaris		
5. Controle op betaalbestand		
6. Evaluatie bij heraanvraag		

(AANVULLENDE) GEGEVENSGERICHTE WERKZAAMHEDEN

- ☐ Steekproef op prestatielevering WMO, PGB en Jeugd.
- ☐ Steekproef op de lasten van de WMO, PGB en Jeugd.
- ☐ Incasso van eigen bijdrages vaststellen a.d.h.v. CAK-opgave.
- ☐ Verschillen analyse - cijferbeoordeling budget versus realisatie.

Detailbevindingen WMO & Jeugd

Bevinding 5: Zichtbaarheid aard en diepgang kwaliteitstoets WMO en Jeugd

Proces	Sociaal domein WMO & Jeugd	Kans	Middel
Jaar van constatering	2018	Impact	Middel
Categorie	Getrouwheid, rechtmatigheid		
	<u>Onze bevinding en/of constatering in 2018</u> Voor de gemeente Meppel is het van belang dat een aanvraag binnen het sociaal domein getoetst wordt aan de daarbij gestelde normen. In de workflow van de gemeente Meppel is gewaarborgd dat bij een aanvraag een kwaliteitstoets dient plaats te vinden. Deze stap is zichtbaar aanwezig in het proces en achteraf kan worden vastgesteld wie de kwaliteitstoets heeft uitgevoerd. Echter, wij kunnen niet vaststellen op welke elementen/normen de kwaliteitsmedewerker bij het goedkeuren heeft getoetst, omdat dit niet wordt gedocumenteerd. Dit heeft tot gevolg dat de kwaliteitstoets die de gemeente Meppel uitvoert achteraf niet inhoudelijk getoetst kan worden en daarom geen zekerheid geeft in de interne en externe controle. Hierdoor kan niet systeemgericht gesteund worden op de werkzaamheden van de gemeente Meppel.		
Risico / Gevolg	Het risico bestaat dat er onterecht/onjuist een aanvraag binnen het sociaal domein wordt goedgekeurd.		
Ons advies / Uw aanvullende werkzaamheden	Systeemgericht kan niet gesteund worden op de kwaliteitstoets binnen de workflow. Om die reden dient voor aanvragen achteraf gegevensgericht te worden vastgesteld of kwaliteitstoets inhoudelijk correct is uitgevoerd. Tevens adviseren wij u om de zichtbaarheid van de aard en diepgang van de controle expliciet te maken. De aanvullende werkzaamheden voor de gemeente Meppel betreft het aanleveren van stukken voor de gegevensgerichte controle ter onderbouwing van de kwaliteitstoets.		

Detailbevindingen WMO & Jeugd

Bevinding 6: Prestatielevering

Proces	Sociaal domein WMO & Jeugd	Kans	Middel
Jaar van constatering	2016	Impact	Hoog
Categorie	Getrouwheid, rechtmatigheid		
	<u>Onze bevinding en/of constatering 2016</u> Geconstateerd dat in de diverse processen prestatielevering niet als een afzonderlijke processtap wordt afgedwongen en zichtbaar is vastgesteld en vastgelegd. <u>Constatering 2017</u> Voor 2017 hebben wij geconstateerd dat in het kader van het sociaal domein nog geen werkzaamheden zijn verricht in het kader van de prestatielevering van zowel WMO, PGB als Jeugd. <u>Constatering 2018</u> De gemeente Meppel heeft in het proces een beheersmaatregel t.a.v. de zorgprestatielevering toegevoegd. Een medewerker van de gemeente stelt, in functiescheiding, middels een telefonisch gesprek vast of de zorg geleverd wordt en legt dit vast in een enquêteformulier. De gemeente heeft hiermee in principe een beheersingsmaatregel getroffen om van de prestatielevering in haar proces te borgen. De vraag is echter hoe de gemeente (en wij als accountant) achteraf kan vaststellen dat het enquête formulier juist en volledig is ingevuld conform gesprek. Dit zou kunnen door gesprekken met 2 personen te registeren, achteraf een steekproef op de zorgprestaties laten doen door de interne controle of door de zorggerechtigde te laten tekenen voor de zorgprestatie.		
Risico / Gevolg	Het risico bestaat dat de gemeente ten onterechte voor zorg betaald en in de jaarrekening verantwoord, terwijl voor deze declaraties niet altijd de prestaties zijn geleverd.		
Ons advies / Uw aanvullende werkzaamheden	Wij constateren dat de gemeente Meppel follow-up heeft gegeven aan onze bevinding en een stap heeft gezet t.a.v. de prestatielevering. Wij adviseren aanvullend een interne toetsing te doen op de uitgevoerde zorgprestatielevering of het laten ondertekenen van het enquêteformulier door de zorggerechtigde. Graag gaan wij met de gemeente in overleg over de aanpak en aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden.		

Factsheet Participatiewet

Oordeel en (vervolg) aanpak Participatiewet proces

NORMEN EN VERWACHTINGEN T.A.V. HET PROCES UITKERINGEN PARTICIPATIEWET

- ☐ Actuele AO-beschrijving aansluitend op de verordening participatiewet
- ☐ Richtlijnen t.b.v. de uit te voeren uniforme interne controles
- ☐ Totaalanalyse (realisatie vs budget) per categorie in de participatiewet
- ☐ Autorisatiematrix
- ☐ Gehanteerd toetsingskader rechtmatigheid per participatiewet categorie
- ☐ Primaire functiescheiding tussen toetsing van de aanvraag, de toekenning en uitbetaling
- ☐ In te vullen checklisten per categorie in de participatie wet
- ☐ Sluitende IT General Controls
- ☐ Verbijzonderde Interne Controle op uitkeringsaanvragen - toekenningen, stopzetting, afwijzingen en uitbetalingen

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLAANPAK

Conclusie proces / controleaanpak	✓	○	✗	Opmerkingen
Opzet en bestaan AO/IB	✓			Alle belangrijke procesrisico's worden afgedekt.
Werking AO/IB				n.a.v. de werkzaamheden VIC, werking beoordelen.
IT-beheersmaatregelen			✗	Bevindingen op IT geconstateerd, zie hoofdstuk 4.
VIC op proces	✓			Proces onderdeel van controleplan.
Conclusie t.a.v. proces		○		Wij kunnen niet geheel steunen als gevolg van de IT.
Conclusie t.a.v. aanpak	Wij voeren een combinatie van systeem en gegevensgerichte werkzaamheden uit.			

INSCHATTING INTERNE BEHEERSMAATREGELEN

Beheersmaatregelen in het proces	👎	👍
1. Autorisatie / functiescheiding tussen consulent, definitieve toekenning en uitbetaling		
2. Uniform toetsing- /beoordelingskader voor ontvangen aanvragen en her evaluaties		
3. Richtlijnen/beleid inzake de Participatiewet		
4. 4-ogen principe bij wijziging bankrekeningnummers van uitkeringsgerechtigden		

(AANVULLENDE) GEGEVENSGERICHTE WERKZAAMHEDEN

- ☐ Aansluiting vaststellen tussen de financiële administratie en de uitkeringenadministratie.
- ☐ Aansluiting vaststellen tussen de SiSa-verantwoording, de uitkeringenadministratie en de financiële administratie.

Factsheet Subsidieverstrekingen

Oordeel en (vervolg) aanpak proces Subsidieverstrekingen

NORMEN EN VERWACHTINGEN T.A.V. SUBSIDIEVERSTREKKINGEN

- ☐ Actuele AO-beschrijving
- ☐ Vastgestelde subsidieverordening en onderliggende beleidsregels
- ☐ Budgethoudersregeling op papier en in systeem
- ☐ Betrouwbaar subsidievolgsysteem SI-U
- ☐ Sluitende IT General Controls rondom het IT-systeem (SI-U)
- ☐ Verbijzonderde Interne Controle op interne beheersmaatregelen

INSCHATTING INTERNE BEHEERSMAATREGELEN

Beheersmaatregelen in het proces		
1. Aansluiting tussen subsidieadministratie en financiële administratie		
2. Functiescheiding t.a.v. verlenen subsidies		
3. Functiescheiding t.a.v. vaststellen subsidie		
4. Budgethouders kunnen alleen subsidies goedkeuren op eigen combinaties kostensoorten/kostenplaatsen		

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLAANPAK

Conclusie proces / controleaanpak				Opmerkingen
Opzet en bestaan AO/IB				Procesbeschrijving subsidieverstreking aanwezig.
Werking AO/IB				Werking niet getest door BDO.
IT-beheersmaatregelen				Niet in scope voor IT.
VIC op proces				Proces onderdeel van controleplan.
Conclusie proces		n.v.t.		Keuze BDO voor gegevensgerichte controle.
Conclusie aanpak				BDO kiest voor een gegevensgerichte controle.

(AANVULLENDE) GEGEVENSGERICHTE WERKZAAMHEDEN

- ☐ Aansluiting per jaareinde tussen subsidieregister en Key2.
- ☐ Detailcontrole op grootste subsidieverstrekingen (80-20 regel).

Factsheet Gemeentelijke belastingen

Oordeel en (vervolg) aanpak proces belastingen

NORMEN EN VERWACHTINGEN T.A.V. DE BELASTINGEN

- ☐ Actuele AO-beschrijving
- ☐ Vastgestelde belastingverordeningen inclusief tarieventabel
- ☐ Budgethoudersregeling op papier en in systeem
- ☐ Betrouwbare belastingadministratie
- ☐ Sluitende IT General Controls rondom het IT-systeem
- ☐ Interne analyse belastingopbrengsten

INSCHATTING INTERNE BEHEERSMAATREGELEN

Beheersmaatregelen in het proces		
1. Gemeenteraad stelt jaarlijks belastingverordeningen vast (incl. tarieven)		
2. Functiescheiding t.a.v. invoer tarieven in belastingadministratie		
3. Functiescheiding t.a.v. kohieren in relatie tot opleggen aanslagen		
4. Cijferanalyse: verwachte opbrengsten vergelijken met realisatie		
5. Aansluiting sub-administratie met financiële administratie		

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLAANPAK

Conclusie proces / controleaanpak				Opmerkingen
Opzet en bestaan AO/IB				Alle belangrijke procesrisico's worden afgedekt.
Werking AO/IB				Werking niet getest door BDO.
IT-beheersmaatregelen				Niet in scope voor IT.
VIC op proces				Proces onderdeel van controleplan.
Conclusie proces	n.v.t.			Keuze BDO voor gegevensgerichte controle.
Conclusie aanpak	BDO kiest voor een gegevensgerichte controle.			

(AANVULLENDE) GEGEVENSGERICHTE WERKZAAMHEDEN

- ☐ Totaal aansluiting Key2Belastingen en Key2Financiën.

Factsheet Verhuurproces

Oordeel en (vervolg) aanpak verhuurproces

NORMEN EN VERWACHTINGEN T.A.V. VERHUURPROCES

- ☐ Actuele AO-beschrijving
- ☐ Vastgesteld verhuurbeleid, inclusief besluit activiteiten algemeen belang
- ☐ Budgethoudersregeling op papier en in systeem
- ☐ Contractenadministratie
- ☐ Sluitende interne beheersing op volledighedsrisico verhuur
- ☐ Functiescheiding tussen verhuuraanvraag en sleutelbeheer
- ☐ Sluitende IT General Controls rondom het IT-systeem
- ☐ Verbijzonderde Interne Controle op interne beheersmaatregelen

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLAANPAK

Conclusie proces / controleaanpak	✓	○	✗	Opmerkingen
Opzet en bestaan AO/IB		○		Niet alle procesrisico's worden afgedekt.
Werking AO/IB				Werking niet getest door BDO.
IT-beheersmaatregelen				Niet in scope voor IT.
VIC op proces	✓			Proces onderdeel van controleplan.
Conclusie proces		○		Wij kunnen niet steunen op het proces.
Conclusie aanpak	Gezien omvang kiest BDO voor een gegevensgerichte controle.			

INSCHATTING INTERNE BEHEERSMAATREGELEN

Beheersmaatregelen in het proces	👎	👍
1. Aansluiting tussen verhuuradministratie en financiële administratie		
2. Interne controle op volledigheid objecten		
3. Periodieke controle op juistheid facturatie	Uitvoeren bij jaarrekening controle	
4. Leegstandscontrole tijdens niet verhuurde tijden		
5. Managementrapportage begroting & realisatie en analyse		
6. Controle op naleving huurbeleid (kostendekkende huur / markthuur)		

(AANVULLENDE) GEGEVENSGERICHTE WERKZAAMHEDEN

- ☐ Cijferbeoordeling.
- ☐ Aansluiting tussen activastaat en verhuurde objecten (pandenbegroting).
- ☐ Toetsing juistheid huurprijs (kostendekkend / markthuur).
- ☐ Verbandscontrole tussen verhuuraanvragen en facturatie.

Detailbevinding Verhuur

Bevinding 7: Controle prijzen verhuur

Proces	Verhuur	Kans	Laag
Jaar van constatering	2016	Impact	Middel
Categorie	Getrouwheid, Rechtmatigheid		
	<u>Onze bevinding en/of constatering 2016</u> Geconstateerd dat voor de langdurende verhuur beleidsregels c.q. richtlijnen zijn opgesteld voor vaststellen van de verhuurprijzen. Voor de gemeente Meppel is het van belang dat betreffende beleidsregels worden gewaarborgd binnen het verhuurproces. Echter is in de procesbeoordeling van de gemeente Meppel vastgesteld dat er geen zichtbare controle wordt uitgevoerd op de gehanteerde en in rekening gebrachte verhuurprijs. <u>Constatering 2017 en 2018</u> Wij hebben geconstateerd dat de beleidsregels zijn opgesteld. Wij hebben echter vastgesteld dat er geen (zichtbare) controle plaatsvindt op de afgesproken prijzen met nieuwe huurders. Hierdoor kan BDO niet steunen op de werkzaamheden verricht door de gemeente Meppel.		
Risico / Gevolg	Risico bestaat dat verhuurprijzen niet op een consistente wijze worden bepaald waardoor mogelijk onjuiste c.q. onvolledige verantwoording van baten uit langdurige verhuur.		
Ons advies / Uw aanvullende werkzaamheden	Ons advies aan de gemeente Meppel betreft het invoeren van een zichtbare controle op de gehanteerde en in rekening gebrachte prijs. Bij de jaarrekeningcontrole ontvangen wij graag een zichtbare controle op de gehanteerde verhuurprijzen en aansluiting tussen sub administratie en financiële administratie.		

Factsheet proces Parkeeropbrengsten

Oordeel en (vervolg) aanpak proces Parkeeropbrengsten

NORMEN EN VERWACHTINGEN T.A.V. PARKEEROPBRENGSTEN

- ☐ Actuele AO-beschrijving
- ☐ Vastgestelde verordening inclusief tarieventabel
- ☐ Betrouwbare sub administratie
- ☐ Verbijzonderde Interne Controle op interne beheersmaatregelen
- ☐ Maandelijks aansluiting
- ☐ Zekerheid over uitbestede processen

INSCHATTING INTERNE BEHEERSMAATREGELEN

Beheersmaatregelen in het proces		
1. Controle volledigheid registratie betaalt parkeermogelijkheden		
2. Periodieke aansluiting subadministratie met financiële administratie		
3. Controle juistheid invoer tarieven door medewerker Parkeren		
4. Controle gebruikers parkeervoorzieningen door handhavers		

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLEAANPAK

Conclusie proces / controleaanpak				Opmerkingen
Opzet en bestaan AO/IB				Alle belangrijke procesrisico's worden afgedekt.
Werking AO/IB				Werking niet getest door BDO.
IT-beheersmaatregelen				Niet in scope voor IT.
VIC op proces				Proces onderdeel van controleplan.
Conclusie proces	n.v.t.			Keuze BDO voor gegevensgerichte controle.
Conclusie aanpak	Gezien omvang adviseert BDO voor een gegevensgerichte controle.			

(AANVULLENDE) GEGEVENSGERICHTE WERKZAAMHEDEN

- ☐ Op basis van procesanalyse kiezen wij voor een gegevensgerichte controleaanpak, hiervoor zijn de volgende voorbereidingen nodig:
- ☐ Verzamelen rapportages externe partijen.
- ☐ Aansluiting FA en overzichten externe partijen.

Factsheet Beheersing Verbonden Partijen

Oordeel en (vervolg) aanpak verbonden partijen

NORMEN EN VERWACHTINGEN T.A.V. VERBONDEN PARTIJEN

- ☐ Actuele nota verbonden partijen
- ☐ Inventarisatie verbonden partijen (zowel bij begroting als jaarrekening)
- ☐ Periodieke tussentijdse monitoring op resultaten verbonden partijen en (indien van toepassing) tijdig een begrotingswijziging opstellen
- ☐ Beoordelen jaarrekeningen 2018 van de verbonden partijen

INSCHATTING INTERNE BEHEERSMAATREGELEN

Beheersmaatregelen in het proces

1. Actuele nota verbonden partijen & evaluatie daarvan eens per 4 jaar

2. Rapportage in begroting, beraps en jaarrekening

3. Periodieke (her)inschatting risico's verbonden partijen (bestuurlijk/financieel/waardering irt jaarrekening) (risicomanagement)

Uitvoeren bij jaarrekening controle

4. Periodieke monitoring (beleidsmatig, juridisch, financieel)

Uitvoeren bij jaarrekening controle

BEVINDINGEN EN EFFECT OP ONZE CONTROLAANPAK

Conclusie proces / controleaanpak	✓	○	✗	Opmerkingen
Opzet en bestaan AO/IB		○		
Werking AO/IB				n.v.t.
IT-beheersmaatregelen				n.v.t.
VIC op proces				n.v.t.
Conclusie proces		○		Wij kunnen niet volledig steunen op het proces.
Conclusie aanpak	Gezien omvang kiest BDO voor een gegevensgerichte controle.			

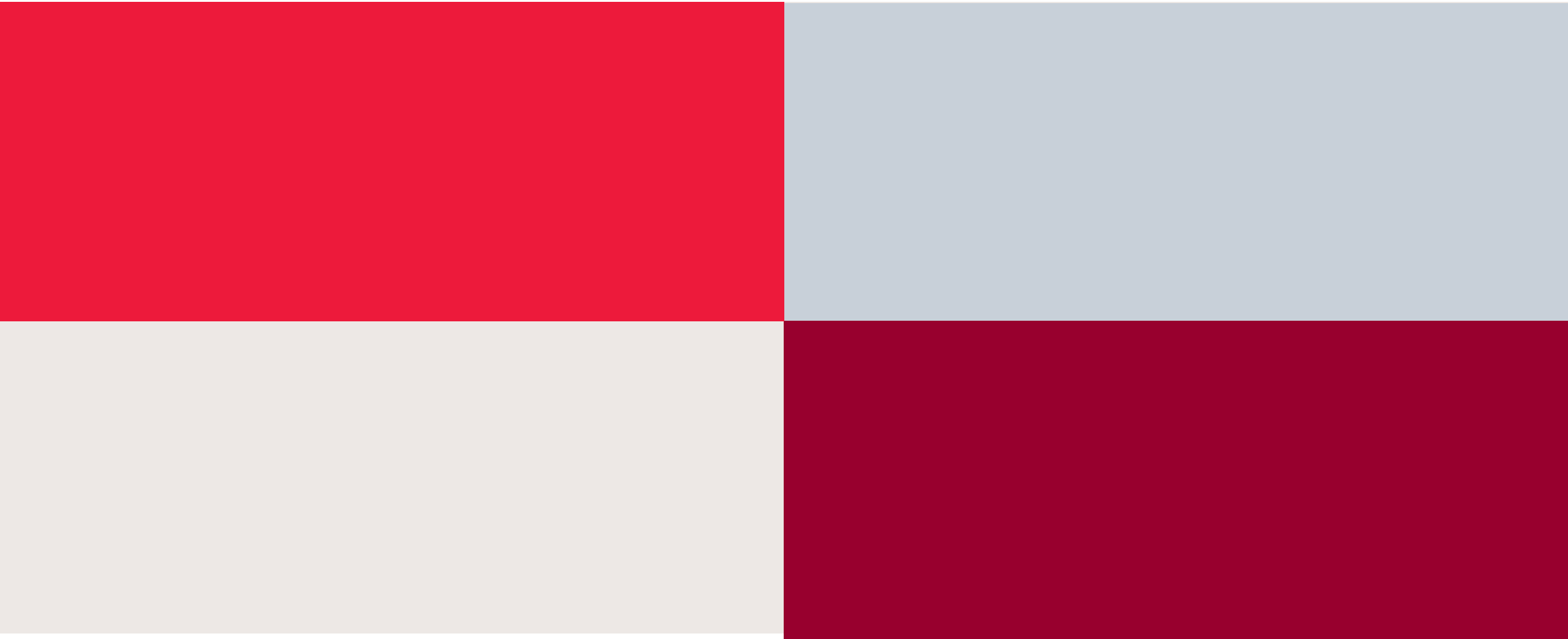

(AANVULLENDE) GEGEVENSGERICHTE WERKZAAMHEDEN

- ☐ Beoordelen jaarrekeningen 2018 van de verbonden partijen.

Bijlage B: Afgewikkelde detailbevindingen

Detailbevinding Personeel

Bevinding 2017-4: Controle pensioen aan-/ afmeldingen

Proces	Personeel	Kans	Hoog
Jaar van constatering	2016	Impact	Laag
Categorie	Getrouwheid, rechtmatigheid		
	<u>Onze bevinding en/of constatering 2016</u> Geconstateerd dat bij in- en uitdiensttreding geen controle wordt uitgevoerd op de pensioen aan-/afmeldingen aangezien deze automatisch uitgevoerd wordt door Centric. <u>Constatering 2018</u> Wij hebben geconstateerd dat er nog steeds geen zichtbare controle op de aan- en afmelding voor pensioenen wordt gedaan. De gemeente is zich wel bewust van het feit dat de gemeente verantwoordelijk is voor de juiste aan- en afmelding. Er zal per jaar einde een controle op de aangemelde personeelsleden alsmede op de afdrachten plaatsvinden om achteraf vast te stellen dat aan- en afmelding juist is verlopen. Wij zien dit als een bewuste keuze van de gemeenten en zullen daarom deze bevinding niet langer rapporteren. Wij zullen, ten behoeve van de jaarrekeningcontrole, achteraf middels aanvullende gegevensgerichte controles de noodzakelijke zekerheid verkrijgen.		
Risico / Gevolg	n.v.t.		
Ons advies / Uw aanvullende werkzaamheden	n.v.t.		

Detailbevinding Personeelslasten

Bevinding 2017-5: WNT

Proces	Personeel	Kans	Laag
Jaar van constatering	2017	Impact	Laag
Categorie	Getrouwheid, rechtmatigheid		
	<u>Onze bevinding 2017</u> De Wet Normering Topinkomens is complexe en gespecialiseerde regeling, waarbij het afgelopen jaar in de praktijk (in het algemeen) is gebleken dat de verantwoording vaak niet correct is. Per 1 juli 2017 is de Evaluatiewet WNT in werking getreden. Hiermee is de WNT op enkele onderdelen vereenvoudigd en verbeterd en worden de administratieve lasten voor WNT-instellingen verminderd. Ook scherpt de Evaluatiewet WNT de normering aan om wetsontwijking tegen te gaan. Voor de bepalingen van de Evaluatiewet WNT geldt dat zij op verschillende momenten in werking treden, deels ook met terugwerkende kracht. Gezien de beperkte controletoleranties, de noodzaak voor het onderbouwen van alle beloningsaspecten, de complexe regelingen ten aanzien van variabele beloningen, werk-naar-werk-regelingen, CAO en WKR-bepalingen, aanscherping van de personele reikwijdte, anticumulatiebepalingen, etc., is het naar onze mening van belang hieromtrent goede interne beheersingsmaatregelen te treffen. Dat betekent dat gedurende het jaar een gedegen analyse plaatsvindt van de (ontwikkeling van de) regelgeving, wijziging in topfunctionarissen, mogelijke variabele beloningen en specifieke risico's van deze complexe regelgeving. Dat voorkomt vragen en discussie rondom het jaarrekeningtraject. Op dit moment wordt niet (tussentijds) geanalyseerd of (voormalige) topfunctionarissen voldoen aan de WNT. <u>Onze constatering 2018</u> Wij hebben geconstateerd dat voldoende monitoring op de WNT-grenzen aanwezig is. Ten behoeve van de jaarrekeningcontrole maakt de gemeente gebruik van de door BDO aangeleverde werkprogramma's. Wij zien de bevinding als afgewikkeld.		
Risico / Gevolg	n.v.t.		
Ons advies / Uw aanvullende werkzaamheden	n.v.t.		

Detailbevinding Participatiewet

Bevinding 2017-8: vertaling wet- en regelgeving naar checklist

Proces	Participatiewet	Kans	Hoog
Jaar van constatering	2016	Impact	Laag
Categorie	Getrouwheid, rechtmatigheid		
	<u>Onze bevinding en/of constatering 2016</u> Geconstateerd, mede naar aanleiding van de SiSa-review door Auditdienst Rijk (ADR), dat zowel op de uitkeringsrapportage aanvraag als de gehanteerde checklist VIC de zichtbare “vertaling” naar de wetsartikelen ontbreekt. <u>Constatering 2018</u> De gemeente Meppel heeft in het proces een checklist voor wetsartikelen ingevoerd, waardoor een toetst hierop is gewaarborgd. Daarmee kan intern en extern worden vastgesteld of de relevante artikelen van de participatiewet wordt nageleefd. Wij zien de bevinding als afgewikkeld.		
Risico / Gevolg	n.v.t.		
Ons advies / Uw aanvullende werkzaamheden	n.v.t.		

Detailbevinding Gemeentelijke Belastingen

Bevinding 2017-9: Invoercontrole en analyse mutaties taxatiewaarden

Proces	Belastingen - Voorziening belastingdebiteuren niet onderbouwd	Kans	Laag
Jaar van constatering	2016	Impact	Laag
Categorie	Getrouwheid, rechtmatigheid		
	<u>Onze bevinding en/of constatering 2016/2017</u> Geconstateerd dat bij het invoeren van gewijzigde taxatiewaarden geen invoercontrole plaatsvindt, tevens wordt er achteraf geen was-/wordt-analyse uitgevoerd en gecontroleerd. Aansluitend geconstateerd dat geen zichtbare analyse wordt uitgevoerd op de mutaties van de taxatiewaarden. <u>Geconstateerde opvolging 2018</u> Wij hebben geconstateerd dat de gemeente een uitgebreide analyse uitvoert op de WOZ-waardes door vergelijking met soortgelijke woningen. Wij hebben vastgesteld dat deze analyses adequaat worden vastgelegd, alvorens tot aanslagoplegging wordt overgegaan. Wij zien de bevinding hiermee als afgewikkeld.		
Risico / Gevolg	n.v.t.		
Ons advies / Uw aanvullende werkzaamheden	n.v.t.		

Detailbevinding Parkeerbelastingen

Bevinding 2017-11: Invoercontrole tarieven

Proces	Parkeerbelastingen	Kans	Laag
Jaar van constatering	2016	Impact	Laag
Categorie	Getrouwheid, Rechtmatigheid		
	<u>Onze bevinding en/of constatering 2016</u> Geconstateerd vanuit bevindingen IC dat voor een aantal parkeerautomaten en het “belparkeren” de onjuiste tarieven gehanteerd zijn die volgens de verordening zijn vastgesteld. Middels herijking, welke zal plaatsvinden in 2017, zullen tarieven opnieuw worden vastgesteld. Hierbij worden de bevindingen meegenomen en tarieven ingevoerd naar de nieuwe verordening. <u>Onze constatering 2018</u> Wij hebben geconstateerd dat er in 2018 een invoercontrole heeft plaatsgevonden en dat derhalve de bevinding is opgevolgd.		
Risico / Gevolg	n.v.t.		
Ons advies / Uw aanvullende werkzaamheden	n.v.t.		

Nieuwe perspectieven

In de nieuwe economie doen kansen zich sneller voor dan ooit. Nieuwe spelregels geven een boost aan zakelijk werken. En een nieuwe generatie staat klaar om het anders te doen. Beter, slimmer, innovatiever. Wie succesvol wil ondernemen, moet zelf ook vernieuwen. Open staan voor verandering. En met open vizier kijken naar de mogelijkheden die voor ons liggen.

Nieuwe perspectieven, dát is wat BDO u wil bieden. En kan bieden, dankzij onze unieke combinatie van lokale marktkennis en een internationaal netwerk. Persoonlijke dienstverlening en een professionele aanpak. BDO helpt u graag om vanuit een andere invalshoek naar uw business te kijken. Zodat u de juiste beslissingen neemt om uw organisatie sterker, wendbaarder en succesvoller te maken. Of u nu een mkb-bedrijf, familiebedrijf, publieke organisatie of internationale onderneming bent.

BDO kijkt graag met u vooruit. Samen komen we tot nieuwe inzichten en nieuwe kansen in uw markt. Samen creëren we nieuwe perspectieven.

BDO Accountants & Adviseurs verleent vanuit 28 vestigingen in heel Nederland en met ruim 2.150 professionals diensten op het gebied van accountancy, belastingadvies en consultancy.

BDO adviseert ondernemingen in tal van branches en is sterk in de advisering aan het Nederlandse middenbedrijf, (semi-) overheidsinstellingen en familiebedrijven. Of het nu gaat om een controle van uw jaarrekening, de begeleiding van een ingewikkelde overname of een fiscaal advies op maat. In alle gevallen heeft u te maken met professionals. Zowel lokaal, regionaal, landelijk als internationaal. BDO maakt deel uit van het internationale BDO-netwerk (actief in 158 landen, meer dan 67.000 medewerkers wereldwijd) dat bestaat uit zelfstandige en onafhankelijke organisaties, die over de hele wereld onder de merknaam BDO actief zijn op het gebied van de zakelijke dienstverlening. Dat maakt ons in alle opzichten bijzonder betrokken. Kijk voor meer informatie op www.bdo.nl